

The 'Megilah' Of Chanukah

Megilas Antiochus recounts the story of Chanukah and the history of the miraculous victory of the Chashmonaim over the Yevanim, the Greek Empire

This Megilah (which is actually a Midrash, not a Megilah) is mentioned by the BeHag (Hilchos Sofrim) where he writes that it was compiled by the "elders of the School of Shammai and the elders of the School of Hillel."

Rav Saadia Gaon maintained that it was composed in the Aramaic language by the Chashmonaim themselves, and entitled 'Megillas Bais Chashmonai'.

There was an ancient custom (brought by the Tosefos Rid to Sukkah 44. See also Shibolei Haleket Siman 174) to read this Megilah on Chanukah. Some Sephardic congregations still have that custom nowadays.

Below is the text of this Megilah, in Hebrew. (Courtesy of www.daat.ac.il)

**WISHING ALL OF AM YISROEL A FULFILLING CHANUKAH FILLED WITH
MIRACLES, SIMCHA AND CLOSENESS TO HASHEM!**

מגילת אנטיוכוס

הנוסח המובא כאן הוא על פי סידור "עבודת ישראל" הוצאת רעדעלהיים תרכ"ח.

ויהי בימי אנטיוכוס מלך יון, מלך גדול וחזק היה ותקיף בממשלתו, וכל המלכים ישמעו לו. והוא כבש מדינות רבות ומלכים חזקים, והחריב טירותם, והיכליהם שרף באש, ואנשיהם בבית האסורים אסר. מימי אלכסנדרוס המלך לא קם מלך כמוהו בכל עבר הנהר. והוא בנה מדינה גדולה על חוף הים להיות לו לבית מלכות, ויקרא לה מדינת אנטיוכיא על שמו.

וגם בגריס משנהו בנה מדינה לנגדה, ויקרא לה בגריס על שמו, וכן שמותן עד היום הזה.

בשנת עשרים ושלוש שנים למלכו, היא שנת מאתים ושלוש עשרה שנים לבנין בית האלוהים, שם פניו לעלות לירושלים.

ויען ויאמר לשריו: הלא ידעתם כי יש עם היהודים אשר בירושלים בינינו. לאלהינו אינם מקריבים, ודתינו אינם עושים, ודתי המלך עוזבים לעשות דתם. וגם הם מייחלים ליום שברון המלכים והשלטונים, ואומרים 'מתי ימלוך עלינו מלכנו, ונשלוט בים וביבשה, וכל העולם ינתן בידינו'. אין כבוד למלכות להניח לאלה על פני האדמה. עתה בואו ונעלה עליהם, ונבטל מהם הברית אשר כורת להם: שבת ראש חודש ומילה.

וייטב הדבר בעיני שריו ובעיני כל חילו.

באותה שעה קם אנטיוכוס המלך וישלח את ניקנור משנהו בחיל גדול ועם רב. ויבוא לעיר יהודה לירושלים. ויהרוג בה הרג רב, ויבן במה בבית המקדש, במקום אשר אמר אלוהי ישראל לעבדיו הנביאים שם אשכן שכינתי לעולם, במקום ההוא שחטו את החזיר, ויביאו את דמו לעזרת הקודש.

ובהיות זה, כאשר שמע יוחנן בן מתתיהו כהן גדול כי זה המעשה נעשה, נמלא קצף וחמה, וזיו פניו נשתנה, ויוועץ בליבו מה שיוכל לעשות על זה. ואז

יוחנן בן מתתיהו עשה לו חרב, שתי אמות ארכה וזרת אחת רחבה, תחת בגדיו עטופה.

ויבוא ירושלים, ויעמד בשער המלך, ויקרא לשוערים. ויאמר להם: אני יוחנן בן מתתיהו באתי לבוא לפני ניקנור. ואז באו השוערים והשומרים, ויאמרו לו: הכהן הגדול מהיהודים עומד בפתח. ויען ניקנור ויאמר להם: בא יבוא. ואז יוחנן הובא לפני ניקנור.

ויען ניקנור ויאמר ליוחנן: אתה הוא אחד מן המורדים אשר מרדו במלך, ואינם רוצים לשלום מלכותו.

ויען יוחנן לפני ניקנור ויאמר: אדוני, אני הוא, עתה באתי לפניך, אשר תרצה אעשה.

ויען ניקנור ויאמר ליוחנן: אם כרצוני אתה עושה, קח חזיר ושחטהו על הבמה, ותלבש בגדי מלכות, ותרכב על סוס המלך, וכאחד מאוהבי המלך תהיה.

וכאשר שמע יוחנן השיבו דבר: אדוני, אני ירא אנוכי מבני ישראל, פן ישמעו כי עשיתי כן וסקלוני באבנים. עתה יצא כל איש מלפניך, פן יודיעום. אז ניקנור הוציא מלפניו כל איש.

בעת ההיא נשא יוחנן בן מתתיהו עיניו לשמים ותיקן תפלתו לפני אלוהיו, ויאמר:

אלוהי ואלוהי אבותי, אברהם יצחק ויעקב, אל תתנני נא בידי הערל הזה, כי אם יהרגני, וילך וישתבח בבית דגון אלוהיו, ויאמר אלהי נתנו בידי. באותו שעה פסע עליו שלש פסיעות, ויתקע החרב בלבו, וישלך אותו חלל בעזרת הקודש לפני אלוהי השמים.

ענה יוחנן ויאמר: אלוהי, לא תשים עלי חטא כי הרגתיו בקודש, עתה כן תתן את כל העמים אשר באו עמו להצר ליהודה ולירושלים.

אז יצא יוחנן בן מתתיהו ביום ההוא, וילחם בעמים ויהרוג בהם הרג רב.

מספר ההרוגים אשר הרג ביום ההוא שבע מאות אלף ושנים (ושבעים) אלף, אשר היו הורגים אלה לאלה.

בשובו בנה עמוד על שמו, ויקרא לו "מכבי ממית החזקים".

ויהי כאשר שמע אנטיוכוס המלך כי נהרג ניקנור משנהו, צר לו מאוד, וישלח להביא לו את בגריס הרשע המטעה את עמו.

ויען אנטיוכוס ויאמר לבגריס: הלא ידעת אם לא שמעת, אשר עשו לי בני ישראל. הרגו חיילי ויבזזו מחנותי ושרי. עתה על ממונכם אתם בוטחים, או בתיכם לכם הם, בואו נעלה עליהם ונבטל מהם הברית אשר כרת להם אלוהיהם: שבת ראש חודש ומילה.

אז בגריס הרשע וכל מחנותיו באו לירושלים, ויהרוג בהם הרג רב, ויגזור גזרה גמורה על שבת ראש חודש ומילה.

בהיות זה כאשר היה דבר המלך נחפז, מצאו איש אשר מל את בנו, והביאו האיש ואשתו ויתלו אותם כנגד הילד.

וגם אישה אשר ילדה בן אחרי מות בעלה, ותמל אותו לשמנת ימים, ותעל על חומת ירושלים ובנה מהול בידה.

ותען ותאמר: לך אומרים בגריס הרשע, אתם חושבים לבטל מאתנו הברית אשר כורת עמנו, ברית אבותינו לא נבטל ממנו, שבת ראש חודש ומילה מבני בנינו לא יוסר. ותפל את בנה לארץ, ותיפול אחריו, וימותו שניהם כאחד. ורבים מבני ישראל אשר היו עושים כן בימים ההם, ולא שינו את ברית אבותם.

בזמן ההוא אמרו בני ישראל אלו לאלו: בואו ונלך ונשבות במערה, פן נחלל את יום השבת. וילשינו אותם לפני בגריס. אז בגריס הרשע שלח אנשים חלוצים, ויבואו וישבו על פי המערה. ויאמרו אליהם: יהודים, צאו אלינו, אכלו מלחמנו ושתו מייננו ומעשינו תהיו עושים.

ויענו בני ישראל ויאמרו אלה לאלה: זוכרים אנחנו אשר צונו ה' על הר סיני

"ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך וביום השביעי תשבות", עתה טוב לנו אשר נמות במערה מאשר נחלל את יום השבת. בהיות זה כאשר לא יצאו אליהם היהודים, הביאו עצים וישרפו על פי המערה, וימותו כאלף איש ואישה.

אחרי כן יצאו חמשה בני מתתיהו, יוחנן וארבעת אחיו, וילחמו בעמים ויהרגו בהם הרג רב, ויגרשום לאיי הים, כי בטחו באלוהי השמים.

אז בגריס הרשע נכנס בספינה אחת, וינס אל אנטיוכוס המלך, ועמו אנשים פליטי חרב.

ויען בגריס ויאמר לאנטיוכוס: אתה המלך שמת ציווי לבטל מן היהודים שבת ראש חודש ומילה, מרמה גדולה ומרד בתוכה. אשר אם ילכו כל העמים והאומות והלשונות, לא יוכלו לחמשת בני מתתיהו: מאריות הם חזקים ומנשרים הם קלים ומדובים הם ממהרים. עתה המלך, עצתי תיטב עליך, ולא תלחם באנשים מעט. כי אם תלחם בהם, ותבוש בעיני כל המלכים. לכן כתוב ושלח ספרים בכל מדינות מלכותיך, ויבואו שרי החילות, ולא ישאר מהם אחד. גם פילים מלובשים שריונים יהיו עמהם.

וייטב הדבר בעיני אנטיוכוס המלך, וישלח ספרים לכל מדינות מלכותו, ויבואו שרי כל העמים והממלכות, וגם פילים מלובשים שריונים עימהם באו.

שנית קם בגריס הרשע, ויבוא לירושלים, בקע בחומה וינתק המבוא, וישבר במקדש שלוש עשרה פרצות. וגם מן האבנים שיבר, עד אשר היו כעפר. ויחשוב בלבו ויאמר: הפעם הזאת לא יוכלו לי, כי רב חילי ועוז ידי. ואלוהי השמים לא חשב כן.

וכששמעו חמשה בני מתתיהו, קמו ויבואו למצפה גלעד, אשר היה שם פליטה לבית ישראל בימי שמואל הנביא. צום גזרו, וישבו על האפר לבקש רחמים מלפני אלוהי השמים.

אז נפל בלבם עצה טובה יהודה הבכור, שמעון השני, השלישי יוחנן, הרביעי יונתן, החמישי אלעזר.

ברך אותם אביהם וכן אמר:

יהודה בני, אִדְמָה אֹתְךָ לַיהוּדָה בֶּן יַעֲקֹב, אֲשֶׁר הָיָה נֹמֵשׁל כְּאַרְיָה.
שָׁמְעוּ בְּנֵי אִדְמָה אֹתְךָ לִשְׁמֹעוֹן בֶּן יַעֲקֹב, אֲשֶׁר הָרַג יוֹשְׁבֵי שָׁכֶם.
יֹחָנָן בְּנֵי אִדְמָה אֹתְךָ לְאַבְנֵר בֶּן נֹר שֶׁר צָבָא יִשְׂרָאֵל.
יוֹנָתָן בְּנֵי אִדְמָה אֹתְךָ לְיוֹנָתָן בֶּן שְׂאוּל, אֲשֶׁר הָרַג עִם פְּלִישְׁתִּים.
אַלְעָזָר בְּנֵי אִדְמָה אֹתְךָ לְפִנְחָס בֶּן אֲלֵעָזָר, אֲשֶׁר קָנָא לְאַלוּהֵינוּ וְהִצִּיל אֶת בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל.

עַל זֶה יֵצְאוּ חֲמֵשָׁה בְּנֵי מִתְתִּיָהוּ בַיּוֹם הַזֶּה, וְיִלְחָמוּ בְּעַמִּים, וְיַהַרְגוּ בְּהֵם הָרַג
רַב.

וְיַהַרְגוּ מֵהֶם יְהוּדָה.

בְּאוֹתָהּ שְׁעָה, כְּאֲשֶׁר רָאוּ בְּנֵי מִתְתִּיָהוּ כִּי נִהַרְגַת יְהוּדָה; שָׁבוּ וַיָּבֹאוּ אֶל אֲבֵיהֶם.
וַיֹּאמְרוּ לָהֶם: לְמָה שַׁבְתֶּם?
וַיַּעֲנוּ וַיֹּאמְרוּ: אֲשֶׁר נִהַרְגַת יְהוּדָה אַחֵינוּ, אֲשֶׁר הָיָה חָשׁוּב כְּכֹלְנוּ.
וַיַּעַן מִתְתִּיָהוּ אֲבֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ אֵלֵיהֶם: אֲנִי אֲצַא עִמְכֶם וְאַלְחַס בְּעַמִּים, פֶּן
יֵאבְדוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל, וְאַתֶּם נִבְהַלְתֶּם עַל אַחֵיכֶם.

וַיֵּצֵא מִתְתִּיָהוּ בַיּוֹם הַהוּא עִם בְּנָיו, וְיִלְחָמוּ בְּעַמִּים. וְאַלוּהֵי הַשָּׁמַיִם נָתַן כֹּל
גִּיבוּרֵי הָעַמִּים בַּיָּדָם, וְיַהַרְגוּ בְּהֵם הָרַג רַב, כֹּל אַחוּזֵי חָרֵב וְכֹל מוֹשְׁכֵי קֶשֶׁת,
שְׂרֵי הַחֵיל וְהַסְּגָנִים, לֹא נוֹתֵר בְּהֵם שְׂרִיד. וַיִּנּוֹסוּ שְׂאֵר הָעַמִּים לְמַדִּינֹת הַיָּם.

וְאַלְעָזָר הָיָה מִתְעַסֵּק לְהַמִּית הַפִּילִים, וַיִּטְבַּע בְּפֶרֶשׁ הַפִּילִים. וְכֹאשֶׁר שָׁבוּ,
בִקְשׁוּהוּ בֵּין הַחַיִּים וּבֵין הַמֵּתִים וְלֹא מִצְאוּהוּ, וְאַחַר כֵּךְ מִצְאוּהוּ אֲשֶׁר טְבַע
בְּפֶרֶשׁ הַפִּילִים.

וַיִּשְׂמְחוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כִּי נִיתְּנוּ בַיָּדָם שׁוֹנְאֵיהֶם. מֵהֶם שָׂרְפוּ בְּאֵשׁ, וּמֵהֶם דָּקְרוּ
בְּחָרֵב, וּמֵהֶם תָּלוּ עַל הָעֵץ.

וּבְגָרִיס הָרָשָׁע, הִמְטִיעָה אֶת עַמּוֹ, שָׂרְפוּ אוֹתוֹ בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּאֵשׁ.

וְאִזְ אַנְטִיּוֹכּוֹס הַמֶּלֶךְ, כְּאֲשֶׁר שָׁמַע אֲשֶׁר נִהַרְגוּ בְּגָרִיס הָרָשָׁע וְכֹל שְׂרֵי הַחֵיל
אֲשֶׁר עַמּוֹ, נִכְנַס בְּסַפִּינָה וַיִּנְס לְמַדִּינַת הַיָּם. כֹּל מִקּוֹם אֲשֶׁר הָיָה בְּאֵ שְׁמָה,
מֹרְדִים בּוֹ וְקוֹרְאִים אוֹתוֹ "הַבּוֹרַח".

אחרי כן באו בני חשמונאי לבית המקדש, ויבנו השערים הנשברים, ויסגרו הפרצות, ויטהרו העזרה מן ההרוגים ומן הטומאות. ויבקשו שמן זית זך להדליק המנורה, ולא מצאו כי אם צלוחית אחת, אשר הייתה חתומה בטבעת הכהן הגדול, וידעו כי היתה טהור, והיה בה כשיעור הדלקת יום אחד.

ואלוהי השמים אשר שיכן שמו שם, נתן בה ברכה והדליקו ממנה שמונה ימים.

על כן קיימו בני חשמונאי קיום, וחזקו איסר ובני ישראל עימהם כאחד, לעשות שמונה ימים האלה ימי משתה ושמחה, כימי מועדים הכתובים בתורה, ולהדליק בהם נרות, להודיע אשר עשה להם אלוהי השמים ניצוחים. ובהם אין לספוד, ולא לגזור צום ותענית, זולתי אשר מקובל עליו מלפני זה, ויתפלל לפני אלוקיו.

אך חשמונאי ובניו ואחיהם לא גזרו בהם לבטל עבודת מלאכה.

ומן העת ההוא לא היה שם למלכות יון. ויקבלו המלכות בני חשמונאי ובני בניהם מהעת הזאת ועד חרבן בית אלוהים מאתים ושש שנים.

על כן בני ישראל מהיום ההוא בכל גלותם, שומרים את הימים האלה, ויקראו להם ימי משתה ושמחה מחמשה ועשרים לחודש כסליו שמונה ימים. מן העת ההיא ועד העולם לא יסורו מהם אשר היו בבית מקדשם הכוהנים והלויים וחכמיהם, אשר קיימו עליהם ועל בני בניהם עד עולם.

האל אשר עשה עמהם נס ופלא, הוא יעשה לנו נסים ונפלאות, ויקוים בנו מקרא שכתוב "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות".

סליק מגילת אנטיוכוס